

LA MÚSICA A LA FESTIVITAT DE LA MISTERIOSA LLUM DE MANRESA

Glòria Ballús Casòliva

Doctora en Musicologia

Moment de cant dels Goigs de la Llum.

LA FESTA DE LA LLUM

La història de la Misteriosa Llum és la història de l'arribada de l'aigua a Manresa (Bages), és la història de la Sèquia.

L'any 1333 i els següents va escassejar la pluja, causant collites mínimes, sobretot l'any 1337. La reacció dels manresans va ser fer un canal que portés l'aigua del riu Llobregat fins a la població. Els consellers de la ciutat el 1339 obtingueren del rei Pere III l'autorització per agafar l'aigua del riu Llobregat, des de la resclosa al peu del castell de Balsareny i conduir-la fins a Manresa per una sèquia o canal, sota la direcció de l'arquitecte o mestre d'obres barceloní Guillem Catà.

El recorregut d'aquesta sèquia,¹ que passava pel terme de Sallent, no fou ben vista pel bisbe de Vic,

Galceran Sacosta (senyor del castell i terme de Sallent), motiu pel qual, en arribar les obres a aquest territori, n'ordenà la suspensió i en veure's desobeït pels manresans imposà penes canòniques molt greus per als consellers i la ciutat de Manresa. Durant cinc anys, Manresa visqué sota el pes de l'entredit episcopal, amb els temples sense culte i l'obra de la sèquia paralitzada. La qüestió va solucionar-se l'any 1345 (una vegada mort el bisbe Sacosta), mitjançant la concòrdia establerta entre la ciutat i el nou bisbe, Miquel de Ricomà, pels bons oficis del juriconsult manresà Ramon Saera, i l'aigua arribà a Manresa trenta-vuit després.

La tradició, però, diu que el problema es va resoldre pel miracle d'una «Llum Misteriosa» apareguda a l'interior de l'església de la Mare de Déu del Carme el matí

del dia 21 de febrer d'aquell any 1345, que vingué de Montserrat i es va dividir en tres rajos lluminosos que es posaren a tres altars. Aquest fet va ser interpretat per tothom com una mena de senyal diví pel qual es donava la raó a la ciutat de Manresa davant la intransigència del bisbe. Davant d'aquest fet, el bisbe no va tenir altra opció que aixecar l'excomunió que havia decretat i acceptar el traçat de la sèquia. Des de llavors, gràcies a aquest canal la ciutat mai més no ha tornat a patir per manca d'aigua.

Cada any, els manresans continuen celebrant la Festa de la Misteriosa Llum el dia 21 de febrer amb diferents actes institucionals i festius, dels quals cal destacar la Fira de l'Aixada (Mercat medieval de Manresa), amb una alta implicació del teixit associatiu local.

LA MÚSICA A LA FESTA DE LA MISTERIOSA LLUM²

Manresa, com altres poblacions, té diverses «músiques» —melodies anònimes o d'autor— que són pròpies i úniques, lligades a dates o esdeveniments concrets. Són melodies característiques que continuen vives i que podem escoltar any rere any, músiques pròpiament manresanes.

Dintre d'aquestes melodies que formen part del patrimoni musical trobem les que estan vinculades estretament a la Festa de la Misteriosa Llum,³ de les quals n'és la melodia principal la dels *Goigs de la Llum*, totalment viva i popular, que ha servit com a *leitmotif* de diferents obres,⁴ com la *Marxa de la Llum* i la sardana *La Llum de Manresa*.

La *Marxa de la Llum*, en la versió per a tecla —orgue o piano—, és del compositor i músic major de la banda del Batalló de Muntanya de Reus, Silvestre Peñas Echevarria (1933), molt integrat en l'ambient musical manresà, que va fer-ne també l'harmonització per a banda, interpretada per la Banda Municipal de Música en la cercavila que feia la vigília de la festivitats.

Posteriorment, l'any 1946, en va fer un arranjament Damià Rius Vilella, professor d'instruments de metall a l'Escola Municipal de Música de Manresa, compositor i director del Conservatori de Música i de la Banda Municipal. També hi ha una versió per a cobla, obra de Josep M. Solà (1990).

Hi ha unes versions més antigues de la *Marxa de la Llum*: la del mestre Antoni Vives (1867) i la del mestre Francesc Vallés (1873), i la que inclou Oleguer Miró en la seva monografia *La Misteriosa Llum, que en testificació y evidencia del misteri de la Santíssima Trinitat, envià l'omnipotent a la ciutat de Manresa, als 21 de febrer de 1345*, editada l'any 1882.

També hi ha una versió de Mn. Francesc Escorsell, mestre de ca-

PELLA i organista de la Seu, de l'any 1884, titulada *Paso Doble que se toca en Manresa anunciando la fiesta de la Llum en su vigilia al medio dia*, i la de l'organista Mn. Miquel Augé per a harmònim.

La sardana *La Llum de Manresa* és del compositor Francesc Juanola i fou estrenada per la cobla La Principal de Bages el 1928. És costum interpretar-la i ballar-la cada any en la celebració del dia 21 de febrer, a la plaça Major, després de la sortida de la Missa solemne commemorativa, després de la ballada de la Imatgeria de Manresa —Cavallets de Manresa, Gegants, Nans, Pubilla i Hereu, Gegantons i Àliga de Manresa— i dels balls participatius el Ball de la Bolangera de Manresa i el Ball del Rossinyol. Des del 1998 la interpretació és a càrrec de la cobla Ciutat de Manresa.

ELS GOIGS DE LA LLUM

La tradició del fet de «La Llum» ha quedat recollit en el text dels *Goigs de la Misteriosa Llum* o *Goigs de la Miraculosa Llum*, documentats des de l'any 1696, d'autor anònim, que encara es canten cada any en diferents actes de la Festa de la Misteriosa Llum.

La tradició popular de cantar els *Goigs de la Llum* en referència al misteri de la Llum ja la trobem a la publicació⁵ *Historia dels Gloriosos Martyrs Sant Maurici, Santa Agnes, y Sant Fructuos ab los dos Diacas, Auguri, y Eulogi: y de la trasllació dels seus cossos Sants*, a la ciutat de Manresa, del Pare Fra Joan Gernes, de l'Orde de Predicadors.⁶ En el pròleg de l'edició feta l'any 1696 hi ha un relat del misteri de la Llum, i anota: «los goigs molt antichs se cantan tots los Disaptes del any». Per tant, queda constància que l'any 1696 ja s'esmenta que es canten uns goigs «molt antichs».

La primera versió editada dels *Goigs de la Llum*, encara que sense música però amb el disseny

pròpiament dels goigs fou impresa per Joan Veguer, de Barcelona, i estan datats l'any 1739. Els trobem a la col·lecció del llibreter Joan Baptista Batlle, de l'any 1925, que els va incloure en el seu recull *Los Goigs a Catalunya en lo segle XVIII*.⁷

L'any 1812 trobem documentats els Goigs en la publicació *Relació històrica de la vinguda de la llum o aparició del misteri de la Sma. Trinitat en la Iglesia de N. Sra. del Carme de la Ciutat de Manresa als 21 de Febrer del any 1345*, pel M. R. P. Fr. Lluís Soldevila, religiós carmelita, mestre i doctor en Sagrada Teologia, editat per la impremta Abadal,⁸ a Manresa, a sol·licitud dels administradors de la Festa d'aquell any: Gil Peix, Juan Cortada, Juan Burrell, Josep Soldadell, Joaquim Pla, Josep Coma, Francisco Peix i Albert Galí.

En l'explicació de la festa del dia 21 de febrer, diu:

Primerament en lo mercat immediat al 21 de Febrer, fa publicament la Ciutat la festa de la llum per medi del públic pregoner, acompanyat de tota la Música del Cor de la ciutat, comensant en la plassa del mercat en hora en que major lo concurs axí de ciutadants com de gent de la comarca, seguint tota la Ciutat los pregons, a la manera que se publican las Majors Solemnitats, en dita Ciutat.

En la vigília canta solemnes completas, Salve y goigs de la llum la Reverent Comunitat del Carme en la capella de la Sma, Trinitat, a quals assisteix un extraordinari concurs de Ciutadants.

Lo dia 21 es frequentada la Iglesia y altar de la Santissima Trinitat de quasi tota la Ciutat, pues la major part, encara que purs jornalers y que per lo sustento de sas familias necesitan del treball quotidià, ab tot espontaneamente se abtenen de treballar en obsequi de la Santissima Trinitat.

A les deu se canta lo offici ab la major solemnitat, assis-

Goigs de la Llum impresos l'any 1739.

tinti en cos format lo molt Illustre Ajuntament, y predicantse en ell lo sermò de la Santissima Trinitat aliusi a la llum de ella expressiva; y essent la nominació del Predicador de la elecció del cos de la Ciutat.

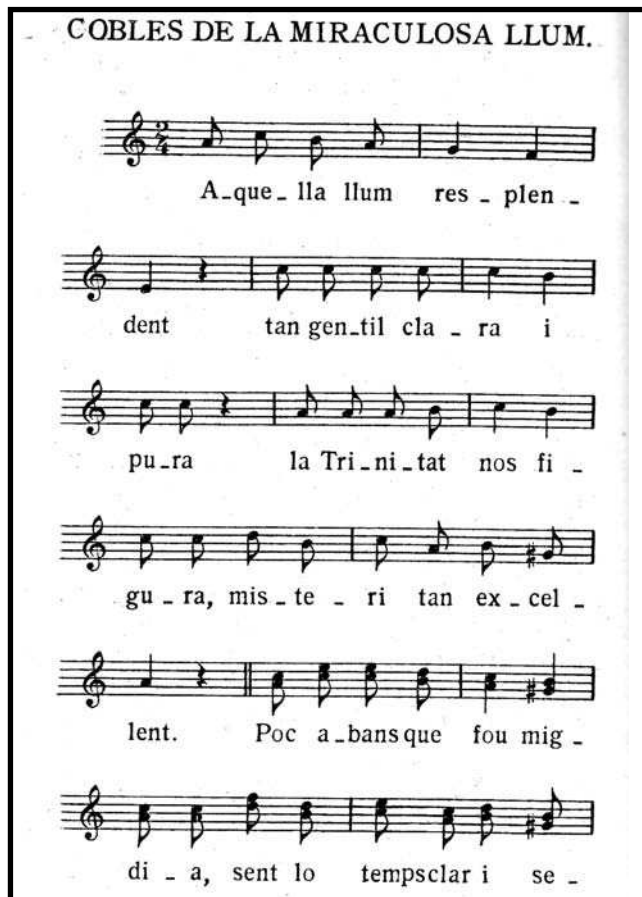
A la tarda de dita festa, comensan a las dos a seguir lo curs de la professó las estatuas agigantadas, com en los dias de festivitad mes alegres; y a las quatre de la tarda se cantan solemnes completas y salve per la Reverent Comunitat de dit Monestir, y entretant arriba lo Illustre Ajuntament format en cos, y després de arribat immediatament comensa la professó, portant sota Talam un gran y hermòs trono sobre el qual es esculpida la Santíssima Trinitat, cantant la Reverent Comunitat en tot lo curs lo *Te Deum laudamus*, alternant ab la música los versos, y seguint tota la carrera de les professons generals, no sols lo Illustre Ajuntament, sinó també un concurs tant gran

del poble, que al regresar a la Iglesia queda esta tota plena a pesar de ser de tanta capacitat. Arribada la professó la Iglesia se fineix lo *Te Deum*, e immediatament se cantan los goigs de la llum, responent a cada strofa tot lo poble, los quals per contenir la historia de la llum, tant ben aplicada al misteri de la Santissima Trinitat, causan una sensible devoció y alegria en tots los fidels en la Iglesia congregats com se pot collegir de lo contengut en ells, que son del tenor següent:

Goigs de la Misteriosa Llum

Aquella llum resplendent tant gentil, clara y pura: la Trinitat nos figura Mysteri tant excellent.

Per la aygua que passava en las terras del Bisbat, ab gran entredit estava aquesta noble Ciutat, set anys continuament durá semblant desventura fins que arribá la cura de ma del Omnipotent.

Cançoner de Mn. Francesc de P. Baldelló.

Poch abans que fou mitx dia sent lo temps clar y ceré veien la llum que venia per rescat de nostre be; de Monserrat certament parti tan alta ventura perque la Verge procura sempre lo be de la gent.

Estant la gent impensada de un cas tant singular, la Llum Santa y delicada al Carme sen va entrar; tots hi anavan corrent, en Ciutat ningu atura, veren la llum, en la altura de la clau mes preminent.

Una part en gran claror entrá dins la Trinitat; laltre en Sant Salvador ab consemblant igualtat, laltra sens fer moviment en la clau restá segura de sobras de gran dulçura ploraba la demes gent.

Las Campanas repicavan sens que ningu las tocás, los Frares a Deu lloaban de tant extremíssim cas, las horas en continent, la Llum de nostra ventura

hisquè dalt per la obertura
restant lo Poble content.

Lo Bisbe que visitaba
en Sant Pons prop Sant Pedor
lo gran entredit alsaba
ohint lo cas ab fervor
plorant molt amargament,
ab genolls en terra dura
diu jo no vull mes rotura
ab mon poble ni ma gent.

La distinció que feu
es mirall molt verdader,
tres Persones, y un sol Deu
un ser voler, y poder,
o encubert ornament,
distinció, y juntura!
O difícil tancadura!
O profundo fonament!

Tornada
Aquella Llum resplendent
tant gentil, clara, y pura
la Trinitat nos figura
Misteri tant excellent

L'any 1817 es publica el sermó eucarístic *Manresa fligida. Manresa consolada y reconocida o Los Consuelos del prodigio de la luz y el agradecimiento a este prodigio*,⁹ que pronuncià el P. Fra Gregorio de Falcet, caputxí, el dia 21 de febrer de 1817, en la solemne acció de gràcies que cada any celebra la ciutat de Manresa a l'església dels pares carmelites, amb assistència del cos de l'Ajuntament. S'hi inclou el text de los *Gozos de la Luz, por ser sensible la ternura, la devoción y alegría causan, no ha parecido impropio ponerlos aquí en el mismo idioma se cantan*.

En la relació històrica publicada¹⁰ pels administradors de la Confraria de la Santíssima Trinitat el dia 1 de febrer de l'any 1853, que relata la vinguda de la Llum, s'hi inclou el mateix text dels goigs que el de l'any 1812 i, en referència a la celebració de la festivitat, diu:

El dia de mercado inmediato a la festividad, hace la Ciudad publicar la fiesta por medio del Pregonero, acompañado de la música: como se acostumbra hacer por las publicaciones de la fiesta mayor.

La vigilia de ella, dia 20 de Febrero, se cantan a las 7 de la tarde, solemnes completas, Salve

y Gozos en la Capilla de la Sma. Trinidad

A las 10 de la mañana siguiente, se celebrarán los Divinos Oficios a toda orquesta, con panegírico alusivo a la fiesta; en el que asiste el Ilmo. Ayuntamiento en cuerpo. A las 2 de la tarde de este dia empiezan los Gigantes a recorrer las calles por donde debe pasar la Procesión: y a las 4 se cantan completas y Salve, mientras llega el Ilmo. Ayuntamiento para asistir a ella. En esta Procesión que sigue el curso de las generales de la Ciudad, se lleva bajo Palio, colocada sobre una hermosa peaña, la Imagen de la Sma. Trinidad; cantándose en todo el curso el Te Deum laudamus alternando los Sacerdotes los versos con la música. Al regreso de la Procesión a la Iglesia se concluye el Te Deum y luego después se cantan los Gozos llamados de la Luz (por que contienen la historia de ella) respondiendo el pueblo la vuelta con grande fervor, a la fin de cada Estrofa.

Més endavant, en fa referència l'humanista manresà Oleguer Miró, l'any 1882, en la seva monografia¹¹ *La Misteriosa Llum, que en testificació y evidencia del misteri de la Santíssima Trinitat, envià l'omnipotent a la ciutat de Manresa, als 21 de febrer de 1345*. A la portada llegim: «Escrita per D. Oleguer Miró y Borrás, distingia ab lo premi ofert per l'Excm. Sr. Arquebisbe de Sevilla, Dr. D. Fra Joaquim Lluch y Garriga, en lo Certámen Catalana de la Joventut Católica de Barcelona, celebrat en l'any 1882».

És la primera vegada que s'inclou la partitura del *Goigs de la Llum*, a més de l'explicació del misteri, malgrat no en sabem l'autor. A més del text dels *Goigs*, hi ha la música per a cor i acompanyament. Cal remarcar que la tornada es a una veu i les cobles o estrofes, a dues (*Vegeu la partitura de la Marxa de la Llum*).

El 1896, en una altra publicació, *Entredicho de Manresa y venida de la Santa Luz*, en l'escrit de l'alcalde Francisco Gallifa i Gomis, també s'inclou el text del *Goigs de la Miraculosa Llum*.

Joaquim Sarret i Arbós, en el seu relat de la festa de la Llum¹² (1901), situa el cant dels «tradicionals goigs del dia» la vigília, a l'església del Carme, després de Completes.

Mn. Francesc de Paula Baldelló també coneix els *Goigs de la Llum* i els inclou amb lletra i música en el seu *Cançoner Popular Religios*,¹³ amb el nom de *Cobles de la Miraculosa Llum*, publicat l'any 1932, i en fa un comentari musicològic:

[...] Un document escrit, corresponent al segle XVII, el trobem en els goigs de la Miraculosa llum, que es canten a la ciutat de Manresa. Aquesta melodia ens és coneguda mercès a les recerques del notable historiador manresà, Oleguer Miró i Borràs, i s'ha conservat fins als nostres temps i és encara ben coneguda i estimada dels

Fragment de la Marxa de la Llum
en la monografia d'Oleguer Miró.

manresans. Un alt testimoni ens dóna fe de la seva vellúria i de la seva popularitat, Fr. Joan Germes, de l'ordre de Predicadors, notable pels seus estudis d'investigació històrica, ens diu que aquests goigs són molt antics i que en el seu temps (1607) ja es cantaven cada dissabte. Per tant, si ja eren populars a principis

nera irresistible. Tanmateix, ens ha semblat un deure donar a conèixer aquesta composició tal com l'hem trobada escrita en l'obra del Dr. Miró [...].

Hi ha diferents versions dels *Goigs de la Llum*. Una per a piano és de Josep Masuet i Curtó, de l'any 1933, i les versions corals són dels

[Pecanins] n'ha extret el seu veritable valor, donant-li tot el relleu, i enriquint-ho en un conjunt econòmic que féu a tothom l'efecte d'una vulgaritat convertida en una meravella.

La versió del mestre Miquel Blanch, director de l'Orfeó Man-

Cor cantant.

del segle XVIII, bé els podem considerar com a fills d'una època més reculada.

La melodia és ben interessant musicalment i plena de sentiment religiós. Es mou tota en mode menor, tan propi d'aquesta mena de composicions, admetent el setè grau natural o accidentat, segons les frases. Les terceres que comencen a la cobla, creiem que han estat sobreposades, seguint l'instint que té el poble d'harmonitzar totes les tonades, amb terceres, o com vulgarment diem, a duo. És evident que aquesta melodia originàriament fou concebuda sense l'additament de terceres, i cantada d'aquesta manera té una major gràcia. Tant és així, que en el compàs onzè, desapareixen les terceres i les veus es resolen en unisò perquè aquest fragment, per la seva especial modalitat, no comporta aquell acompanyament que fereix l'orella d'una ma-

directors de l'Orfeó Manresà Joaquim Pecanins¹⁴ i Miquel Blanch,¹⁵ i una altra, de mossèn Miquel Augé, organista de la Seu, a tres veus.

La de Joaquim Pecanins, que signà amb el pseudònim Víctor Eugeni, l'estrenà l'Orfeó Manresà per la Festa de la Llum de 1918. La primera audició d'aquesta versió, a 4 veus mixtes i amb l'acompanyament d'un quintet de corda (violins 1 i 2, viola, violoncel i contrabaix), fou interpretada en el concert de gala de l'Orfeó Manresà com a tancament del concert. En la referència a *Cròniques del Orfeó Manresà*,¹⁶ s'indica:

Els populars «Goigs de La Llum» tantes vegades estrefats barroerament tant en la lletra com en la música pel populatxo; hem d'aturar-nos respecte aquest particular, perquè d'una cosa que molts consideraven molt minsa, ell

resà, a 4 veus mixtes, es va estrenar el dia 21 de febrer de 1930 i és la versió que es canta actualment.

L'any 1927, l'Orfeó Manresà va cantar els goigs seguint encara l'harmonització de Joaquim Pecanins i el mestre Blanch va escriure una columna al diari *El Pla de Bages*¹⁷ on queda palesa la importància que donava a la música d'aquests goigs:

El valor d'uns goigs

Haviem sofert la suggestió de què la tonada dels Goigs de la Miraculosa Llum era una vulgaritat musical, una tonada lamentable, una d'aquelles tonades insubstancials, sense vida, que el poble no esguarda amb consideració.

Heus aquí que hem assajat els Goigs de la Miraculosa Llum –l'Orfeó Manresà els cantarà ben amorós en la diada commemorativa del miracle–, i hom fruïa, hom gosava un bell càntic pietós, una

joieta escencialment manresana; un esqueix preciós del vell poble fidel, mística melodia qui fent anys i més anys ha arribat a nosaltres amb fesomia encara, amb batecs nets de contaminació profana.

I digueu-me, perquè el poble n'ha fet d'aquest càntic pietós una mena d'interpretació irreverent i pletxerosa? No ha sabut copsar la seva expansió ingènua, evocativa de fets que foren cars als nostres avantpassats i devem respectar tots els manresans?

La tonada dels goigs de la Miraculosa Llum és d'un valer musical força important. Es ben modulada, ben construïda, té una gràcia tota melangiosa plena de fervor, respira un aire consemblant al de la melodia gregoriana, característica que sovinteja en les cançons populars de nostra terra.

Cal doncs fer estimar aquest cant popular nostre, cantant lo dignament, artísticament, fer viure la seva bellesa evocativa, posar, en fi, al lloc que li correspon, aquesta melodia, germana bessona, sens dubte, dels temps que ocorregueren diversos fets trascendentals, entre ells el de la Miraculosa Llum a la ciutat de Manresa.

Però els *Goigs de la Llum* també han donat per fer sàtira de la vida quotidiana de Manresa. Prova d'això és el text que reproduïx el *Setmanari La Llanterna*, el dia 23 de febrer de 1899,¹⁸ amb un text que fa ironia sobre la llum elèctrica. Segons el Dr. Josep M. Gasol,¹⁹ l'humorista Sixte Rebordosa, conegut popularment amb el pseudònim de *Llampbrocs*, és l'autor d'una paròdia dels Goigs que dedica la llum elèctrica, que signà com a «Llum de Ganxo», com a crítica a tres industrials manresans que subministraven el corrent elèctric a la ciutat, a finals del segle XIX:

Goigs de'l Llum Elèctrich

Aquella llum inclement,
tant opaca y tant impura,
un triunvirat nos figura

que pelá a l'Ajuntament.

Per lo mal llum que donaba de'l gas avants l'alumbrat molt amohinada estava aquesta noble ciutat: molts anys continuament durá semblan desventura, fins que n'arribá la cura ab la llum incandescent.

Cinch anys fá qu'al mateix dia vintihú del mes de Febrer, ab gran pompa y alegria sa inauguració es va fer: en pals, per tot ornament coberts de blava pintura d'aquella llum de foscura se rebé l'adveniment.

A la Plassa transformada en un camp d'ajusticiar aquella llum desitjada al cap y al fi va arribar: tots hi anaban corrent, en ciutat ningú s'atura, per presenciar tal ventura la Plassa s'omplí de gent.

De'ls archs voltaichs l'explendor tot Manresa ha entusiasmat; que feyan massa claror á l'Empresa li ha semblat y perquè son moviment al ulls no causi tortura, darlos de baixa procura com higiènich pensament.

Quants menos rals ne costaban los llums de nostres carrers claror mes bona donaban qu'are que'n costan molts mes. Ningú aquesta cosa entent, qui resódrerla procura no sab com hi ha mes foscura anan los llums en augment.

Quant l'arcalde figuraba aquell Quico guapo y ros, era quant ne treballaba l'Eléctrica sense repós: lashoras en continent la llum de nostra ventura arribá á tant grant altura que deixá blava á la gent.

Lo que ab l'Eléctrich se veu, es mirall molt verdader porque compendrer pogueu de l'empresa el recte fer. ¡Oh caciquisme potent!
¡Oh triunvirat de cordura que hasta ab rateras procura agafá'l pacient client!

Tornada

Aquella llum inclement
tant opaca y tant impura

un triunvirat nos figura
que pelá á l'Ajuntament.

Llum de Ganxo

Hi havien altres versets, també satírics (i potser irreverents), que graciosament el poble cantava amb humor i que encara algunes persones grans recordem, com els següents:

Els pagesos van al Carme /
només fan que veixinar,
fan pudor de cols i trunfos /
i ganyes de bacallà.

El rector i la majordoma /
feien beguda al balcó,
veient la llum que venia /
els va caure el petricó.

I tots hi anaven corrent /
al darrera de la gent,
menos el capellà de la Guia /
que es bevia l'aiguarent.

En referència al fet de la Miraculosa Llum també hi ha una obra teatral, *L'Auca de la Sèquia*,²⁰ amb un pròleg i tres actes, original de Joan Vilanova i Roset. Les il·lustracions musicals eren de Damià Rius i Josep M. Mestre Miret: la cançó *La regadora*²¹ era una variant o a semblança de la cançó popular *Un pobre pagès*, cantada pel poble al final del primer acte; la partitura original *Els Cabridets*, quan arribava el Bisbe, en el segon acte, i *Addio a la Sequia*, amb el tema musical d'*Adéu a la vida*, de l'òpera *Tosca*, de Puccini, que cantava com a parodia el regidor de l'Ajuntament Jaume d'Artés, representant la desesperació del dia 20 de febrer de 1345. Al final de l'obra es cantaven els *Goigs de la Llum*, seguits per tot el públic del teatre.

Més modernament s'han fet noves obres teatrals amb música, com la de l'any 2001, quan celebrant el seu centenari, l'Orfeó Manresà, dirigit per Lluís Arguijo, va fer la versió *El Retaule de la Llum*, amb text de Joan Barbé i música de Manel Camp. I l'any 2007, amb el nom de *L'Auca de la Llum*, se'n feu una altra versió: les cançons, amb música de Ferran Debant i lletra

de Joan Barbé, eren cantades pels mateixos intèrprets i foren enregistrades en CD.

INTERPRETACIÓ MUSICAL

Els *Goigs de la Llum* es canten en tres moments de la festa a fi de donar la solemnitat que requereix l'acte. Cal remarcar que, malgrat haver passat quasi tres segles, el text que es canta és el mateix que trobem documentat el 1739 —no més normalitzat—, fet important que cal remarcar i valorar.

Els *Goigs* es canten al final del Pregó infantil i del Pregó institucional que tenen lloc al Saló de Sessions de l'Ajuntament de Manresa —el saló de les Bases de Manresa— En el cas del Pregó infantil cal remarcar que són tots els alumnes, a més de les persones convidades, els que els canten, quelcom important per mantenir la tradició, ja que són les escoles i, concretament, la classe de sisè curs de primària qui els assagen i aprenen de memòria.

En el Pregó institucional tots els convidats assistents a l'acte canten la tornada dels *Goigs* i els cantaires que formen la Capella de Música de la Seu manresana són els que tenen la missió de cantar totes les estrofes. Des de ja fa més de vint anys, cada any són els que col·laboren en la festa cantant els *Goigs de la Misteriosa Llum* al Saló de Sessions de l'Ajuntament de Manresa.

La tercera interpretació té lloc al final de la Missa solemne del dia 21 de febrer a l'església parroquial de Nostra Senyora del Carme, temple que s'anomena de la Llum perquè va ser l'indret on ocorregué misteri. Els *Goigs* són interpretats per totes les corals que participen en la celebració eucarística. Des de fa anys habitualment hi col·laboren els cantaires de la Capella de Música de la Seu, la Coral parroquial del Poble Nou (barri manresà) i la coral manresana Font del Fil.

Al final dels *Goigs*, a criteri de l'organista, s'interpreta la *Marxa de la Llum*, mentre tots els fidels i assistents a la celebració eucarística abandonen el temple.

Notes

1. La sèquia passa pels termes municipals de Balsareny, Sallent, Santpedor i Sant Fruitós; fins a arribar a Manresa recorre 26 quilòmetres, amb un desnivell de 10,63 metres.

2. Aquest article forma part d'un altre de més ampli, «La Música pròpia de les festivitats de Manresa», publicat a *Dovella* (95), p. 27-37.

3. El primer CD fou enregistrat l'any 1994 per Ràdio Manresa, administradors de la Festa d'aquell any, i entre d'altres hi havia els *Goigs de la Llum* (coral), cantats per la Capella de Música de la Seu de Manresa, amb Josep M. Basiana a l'orgue i Ignasi Torras com a director; la *Sardana de la Llum*, de Francesc Juanola, interpretada per la cobla La Principal de la Bisbal, dirigida per Josep Cassú, i la *Marxa de la Llum*, interpretada pel Grup de Vent del Conservatori Professional de Música de Manresa, sota la direcció de Josep Padró; els *Goigs de la Llum*, versió amb orgue, interpretada per Ignasi Torras. Un nou enregistrament va tenir lloc l'any 2003, amb un CD, *Músiques de Manresa [...] Religioses*, editat per l'Ajuntament de Manresa i cantat íntegrament per la Capella de Música de la Seu, amb obres de caire religiós que s'interpreten en les diferents festivitats de la ciutat. En relació amb la Festa de la Llum hi figuren els *Goigs de la Misteriosa Llum*, versió de Miquel Blanch, i la *Marxa de la Llum*, amb harmonització de Silvestre Peñas, sota la direcció de Marc Marcet i Jordi Franch a l'orgue.

4. El músic manresà Manel Camp també va incloure la melodia dels *Goigs* en la seva *Minorisa Suite*, estrenada l'any 1973, que interpretava el grup manresà Fusioon.

5. En totes les transcripcions respecte els escrits com els he trobat, sense fer-hi cap correcció ni normalització lingüística.

6. La primera edició és de l'any 1607; el pròleg s'hi afegí en l'edició de l'any 1696, però escrit per una altra persona que no s'esmenta, ja que el Pare Germes era mort.

7. BATLLE, Joan Bta. *Los Goigs a Catalunya en lo segle XVIII. Recull d'estudis crítics ab un centenar de facsimils y una nota preliminar sobre sa belleza gráfica*. Barcelona; Tipo-

grafia Católica, 1925, p. 11.

8. SOLDEVILA, Lluís. *Relació històrica de la vinguda de la llum o aparició del misteri de la Sma. Trinitat en la Iglesia de N. Sra. del Carme de la Ciutat de Manresa als 21 de Febrer del any 1345*. Manresa: Abadal, 1812, p. 5-7.

9. Editat a Tarragona, Impremta Miguel Puigrubí, 1817, p. 30-32.

10. Editada a Manresa, Impremta Andrés Abadal, 1853.

111. Publicada a Barcelona, Estampa Peninsular, 1882.

12. SARRET I ARBÓS, Joaquim. *Ethologia de Manresa. Datos historics sobre costums manresanes, precedits d'una disertació filològica, breu y raonada sobre l'etimologia del nòm «Manresa»*. Manresa: Impremta Sant Joseph, 1901, p. 33-34. Aquesta obra obtingué el premi del Primer Certamen de la Joventut Catòlica, celebrat a Manresa el dia 27 de maig de 1901.

13. BALDELLÓ, Francesc de Paula. *Cançoner Popular Religiós*. Barcelona: Tallers Gràfics Ricard Bosch Borràs, 1932, p. 26-27 i 78-81.

14. Joaquim Pecanins i Fàbregas (Prats de Lluçanès, 2 de maig de 1883; Banyoles, 23 de gener de 1948) fou director de l'Orfeó Manresa durant 13 anys (de 1908 a 1921).

15. Miquel Blanch fou director de l'Orfeó Manresa de 1921 a 1936, quan morí assassinat.

16. *Cròniques del Orfeó Manresà*, núm. 74, maig-juny de 1918, p. 127.

17. *El Pla de Bages*, núm. 7181, 21 de febrer de 1927.

18. *Setmanari La Llanterna*, 23 de febrer de 1899, p. 2-3.

19. GASOL, Josep M. *Els Goigs de la Llum*. Manresa: Banc Mercantil de Manresa, 1975.

20. La representació d'aquesta obra s'ha fet diverses vegades a càrrec de manresans (no pas d'actors), alguns relacionats amb el Gremi de Sant Lluc, que voluntàriament han volgut fer l'obra. Aquesta representació es va estrenar el 27 de desembre de 1956 i es va repetir el 21 de febrer de 1975 i el 22 de febrer de 1997.

21. El text de la cançó *La regadora* diu: «Un pobre pagès / tenia una vinya / i tenia un camp, / regar no podia / tra-la-ra-la-la-la, / perquè no plovia, / tra-la-ra-la-la-la, / perquè no plourà. / En baixava a l'hort / a cercar hortalisses, / són mortes les cols, / són seques les figues. / Ja feia set anys / set, que no plovia, / i el pobre pagès / d'angoixa moria.